

Jaromír Typl

Procitající teurgos

(podzim 1989–jaro 1990)

Pravda hledá svět v náměsíčných
Květy hvězd večer pomalu vadnou
Vosková loutka zapomněla
Ach opravdu zapomněla
Vypadnout ráno ze šatníku

Rudolf Altschul

Instinktea

Až se naši psi sdruží do smeček
a rozechvěle s temnou urputností se vydají
zákonům Věčného Úniku
a jen občas se zastaví
pozorně vtáhnou tisíce pachů
vztyčenými slechy zachytí vyjící improvizace větru
vymění si žhnoucí pohledy a rozběhnou se dál
pak už snad bude stát za to si v nepřerušitelném tichu
pojištěných bytů znovu přečíst zažloutlé dopisy
Až se směšně dávné zvyky našich psů rozpustí
v ostražitém kolektivním instinktu
a dálky se slijí v zarývavou stopu
tisíců vytržených osamělců
pak už snad bude stát za to roztrhat staré listy
a v dešti padajících útržků luštit nová oslovení
Až psi dorazí na dohled našich panelových měst
a s nevyzpytatelně chladným klidem si vyčkávavě lehnou
občas divoce štěknuce jen tak do ozvěny
pak už snad bude stát za to
pomalým krokem vyjít na balkóny
a vidět že oni vidí

Kristea

Podivná událost ve večeřadle
Muži ležícímu na bělostném stole
byl z otevřené lebky vytažen přetržený růženec
A tak mezi apoštoly vstoupila Prázdnota
Zprvu lehká jako vánek chladící nohy místodržícího
Poznenáhlu však strhávající a běsná
rvoucí z duší učedníků klekátka a oltáře
inkvizici v pravověrném příboji hostí
křížové cesty pod vzdudou korouhví pokory
bělostné kostelíky s vypálenými jatečnými značkami
zahlcené stadióny při radostných mších
Nakonec dul z díry vizionářský vichr
z mísy už vstal i obětní beránek
a pohled do vyloupené hlavy ho natolik vyděsil
že se mu z úst bezděčně vyvalilo
několik sebe vylučujících nevyvratitelných modelů vesmíru
na dálku čpících štiplavým dýmem

Potom však vstoupil dovnitř
a ve zvlněných sychravých krajinách
nalezl osamělého muže sedícího u teplometu
jenž sálal varhanními odlitky do jeho tichých slov
prosněných iluzemi o bezvětrném království blankytných
přehryzávajících uklouzlé kořeny jabloní

Venku zatím zbořen chrám a za tři dny postaven
na lebce kříž se zkrvavenými hřeby
na beránky stvořen chlév z epištol
a na skále výběrčí se zápisným od anděla
připraven tvrdě proclít každé Slovo

Úzkostea

Nad lesem se zatím zvedly páry
(proč jen nestihnu chtít když už jsem vyslovil)
na zemi vítr kniha a Schopenhauer
„život je něco co by nemělo být“
(jak širokoúhle večer setřením okamžiku
odkrývá strnulost Nedýchej
a oba budeme prohlášeni za nezvěstné
toužil jsem zmapovat tvé provincie
a vysvětlit zašifrované ornamenty
tragicky táhlé
Kolik posvátka do tebe zasel
zmatečné setkávání tvých předků!)
Přišli vesničané že byli ve stínech stromů
s mystickým vytržením kořenů
přepadeni houfcem černých rytířů
Cesty se dnes tolik klikatí
a k smrti stačí předýchání časem
(nad letním kinem bezčasí
v panství dechu tíseň
chuchvalce tvých zámlk a dostředivostí
nelži já vím žes už předtím byla mrtvá!)
Nepříčetná hrůza z nátlaku řinčení
bezoké škvíry v hledích přilbic
sevřené jílce dvousečných mečů Záblesky
napjaté frkání koní a dunění kopyt
(chodili přeci po kopcích modrostínání
zasívali tě do mých duhovek a tvrzí
proč bych teď prchal vynořila ses ze mne
Tolik času v každém tvém pohybu
jako bys stírala mučidla na nichž tě tvarovali)
Přišli vesničané že byli do jednoho pobiti
přisáti zemí potom naslouchali
vzdalujícímu se dunění kopyt
divná krajina Těžká jako dech
Jejich slova dokreslená akustikou amfiteátru
a dokreslená stříbřítými pohyby postav
Odrazy světla na okolních stromech
pěkné počasí a vstupné přijatelné
podnapilí diváci Legenda může spát
(Chouliš se ke mně důvěřivě
jako bych ti nečelil ostrím mrazivé sentence
světlo se míhá na tvé tváři
a vydává tě napospas lapkům
Už zítra dočtu Schopenhauera)

Jsou i knihy které odhazuje úzkost

Totalitea

Rovněž páteř sochy velikána už podlehla
nezadržitelnému zakřivování
Uprostřed vyhrocených obratlovců vracejících se
k vysokoklenbě módě dinosaurů
náhle ubíhající lopatky ohnutý krk drolící se kamení
Obrovský hrb dohnal náměstí ke vzrušenému šepotu

Bylo povoláno několik diletantních zaříkavačů
kteří se marně snažili velikána přivést k odpovědnosti
vybranými citáty z jeho pečlivě vybraných spisů
Nakonec byli přehlušeni bombastickým příjezdem
velkolepého divadla Na vědomost se dává
že díky vymoženostem Dneška se lid může bavit
pohledy na nejbizarněji tvarované páteře
výrůstky ve tvaru šklebících se tlustospisů
zakřiveniny podobné bezstarostným úsměvům dětí
vrcholem večera páteř ve tvaru osmičky

Bylo tedy povoleno že za nepřítomnosti Lidu
může být pomník prozkoumán odborně
oním velkým vědcem který v osamění dlouhá léta
zkoumal zvyšující se tlaky na vrcholky knihoven
a zrudnou přímostí dotrčel do takové autority
že si u něho armáda tajně objednala speciální korzety
aby vojsko nepřestalo odpovídat předpisům
Úkolu se ujal s dobrou vírou Neohnutelně věřil
že je v jeho silách zlomit sílu středu
Země
se od něho vzdalovala když začal odhodlaně stoupat
k vrcholu gigantického pomníku
Díval se shora do vypouklých oken ponížených domečků
a viděl jak se na podlaze prostupují těla aby unikla skleslosti
protože Touha obrostla spády Zapomenout Být nejniž
Podivná placatá zvířátka se hemžila
v troskách rozdrčeného kostela a požírala atributy
Měl celé město na dlani a v prstech ho svrběl
osud pahorků zasazených do tabulovité krajiny
Pevný jako Atlasovy svaly
vystoupil na plochu velikánovy hlavy

Když opovážlivce do kamenných vlasů rozmáčkli
těžký píst klesajícího nebe
z cirkusu právě zazněl frenetický potlesk
odměňující Obdivuhodnou Skoliózu

Koncertea

Rozladěné violoncello stisknuté
mezi nohama
virtuózka se svatozáří much nad hlavou
bojovně smyčcem do míhavých vějířů
oči nabitě až k zapálení hromnic

Mrtvé mouchy narážejí na struny
a rozeznívají je
Adagio rezonující v krystalu ruin
Černá mše ve zpusťšeném svatostánku kultury
Obraznost prachu nezná mezí
V praskání stropů akrobat Hroucení
V drolivé omítce pomatený básník
poznámenává celý dům svými verši
    Prý jurodivost zánětlivá a chvějná
    procítá v člověku na pokraji víru
    zato je pronikavá jako rozmary
    krvelačného hmyzu

Pak si vyčerpaně sedá do vápenatých mlh
a čte si své klenbolamné verše
v rozjitřené zvukomalebnoti much
odkrývajících dřeh

A rozladěné violoncello stále zní
snivými záchvěvy
které do něho vytloukají
vybělené kůstky

Knížetea

Luboru Kasalovi

Kníží a kníží
Kočovní kněží na pojízdných kazatelkách
Kníkává slova chytají do rozevřených dlaní
Růžová potracená selátka
S nesrozumitelným masem větných vazeb
Předávají jako svátost
Zmrzačeným zástupům oveček
S dušemi rozkohoutěných nocí

A černý kohout vyskočí na střechy
Neuvěřitelně pověřivých a vlhkých domů
Slova prosakují skrz stropy strachu z fantazie
Choulení snomřivých rozvalinek

Z houfu vyobcována obecní knihovna
Mezi stovkami regálů třeshčících knižními hřbety
Rozevívá se
Protážené boky chřípí ve chmýří zuby ve stydkém
Útočiště k hloubkovým útokům jazyka
Obzor se zatáhl ženskými stehny
A s okny zmizel i výhled na kolotání kazatelen:
Tlusté kněžské prsty s kyretami na verše
Rozdrtit sloky na kaši výkladu
Nakrmit tím vyslovitelné lokaje
Které už přestaly trýznit trýznivé otázky
A odvést je za sebou do blaženství nepřetrvání

Na polici osaměl kníže básníků
Kterému vidina andělíčkářského ráje neučarovala
Raději prsty bezděčně listující
Když mladík v knize polapil obraz s chutí
Jež mu dosud překrvenými střelami tříštila třísla
Plášť veršů zaplál nad střechami
To kníže jako požár
Pyšně vyvzdoroval na průtrži knihoven
Své
Jednou provždy

Hrabětea

Vladimíru Mišíkovi

Kladla mi na oči abych se nepídil po dotycích
budou prý rozhozeny na ulici kde vystoupím
ať se prý raději ohlédnu
až bude tou tramvají odjíždět
za svými pravdomluvnými zrcadly
ne poezie není první střetnutí pohledů
přestrnulé jako předčasné parte
ale všechno to
co kvůli tomu v oné nespoutaně improvizující
chvíli
podivně vonící svítiplynem
zůstalo bez povšimnutí:
pohozená láhev piva plná očí
beatnik co u letištních hajzlů vyloudil
na zenovém mistru kóan „zpod krále Majáles
vytlučoš nad čím vřešťan už dávno kvíle!“
sbíječka s kastročným komplexem
zadumčivá chvíle pohrobků
krajinař v rozvlněné drapérii barokního světce
kytarové úprky zadírající se
do sešlapaných kočičích hlav Hobluj!
vyhláška občanského výboru
o zavedení zemního plynu
vytrhané stránky ze Slovníku spisovatelů
všechno to
co zmizelo když jsme procitli
Republika má tolik básníků v oběhu
Je tolik tramvají které mizí za rohem
a zrcadel které jí budou lhát
(proč jen říkal že mu mé nahé tělo
chutná po sporáku a Ginsbergovi?)

Půjdu a posbírám dotyky z ulice
třeba mě zastaví opilec
že už mu to fachčí na zemní

Galatea

Veronice

Vyhledávám místa kde v noci uléhají kočky
jsou protínána temnou příchýlností rakovin
a když tam průvan vyrve tělo z duše
připomíná mi to tebe moje milá

Noc přinášejí černé stíny obrů
co hledají v rose ztracené sféry očí Tehdy
přemlouvám zrcadla aby mi tmou načrtla tvůj obraz
ale místo toho zřím jen obrovskou zorničku
kterou jsem ukradl abych tě mohl vidět jinak

Okno se před zaklepáním neznatelně zachvěje
raději rychle ukřívám pulzující bulvu
Brzy už do mých geopatogenních zón
vteskní melancholie jednookého obra
večer co večer se zpovídá že nezabíjel z touhy
jenom se pokusil prolomit duhovkový kruh
tisíckrát potkal jednu a tutéž
a vždy se nechal znovu ošálit
poznal že žhavý knot je vlastně stržený pták
a zhaslý knot že je
jeho vždy znovu zhrzené slepé nazírání
na teskné tváře těžkých mlh
Připomíná mi to tebe moje milá

V každém jeho odchodu
který je vydrásán kočkami a utopen
v měsíčních mořích
se blíží okamžik kdy za ním hodím do noci
oko které jsem mu ukradl
když usnul nad homérským zpěvem
o neopětované lásce která zabíjí
Tři stejné nepotřebuji
a zrcadla jsou už beztak plná těžkých mlh

Až mě opustíš
stane se z tebe báseň

Svatea

Ošpendlili děvče jako figurku z vosku
Okultismus ve svatebních šatečkách
Chápavá účast vyvadlých špendlíčkem do srdce
Jen se toč na růžici zmatených tužeb
Dokud nezjistíš že tvá strelka je vlastně břitva
A ona poslušně vířila v nátlaku krajkoví
Tak byla šťastná

Výlohou krejčovství prosakovala tma
Lampy svítily do projíždějící noci limuzín
Vstoupil ostražitý muž s očima spáleníšť
Z hadru vybalil lesklou paži z mramoru
Tady to máte Podřezal se než ho odstřelili
Vůdcovo gesto s vrypem na předloktí

Točila se jako vřetenko s cévkami
Navíjela nitky růžových představ
Svět za výlohou je přeci tak zakletý
Prý stačí protrhnout tmu a objeví se
Žraločí tlama Zuby a oči bez výrazu
Hned ale na ty hlouposti zapomněla
Tak byla šťastná

Muž zabloudil v síti ohlíživého neklidu
Neklid je skrytou mapou zorniček
Zvláště v noci lehko ztratit půdu pod nohama
Otvírají se jícny tušených propastí
I ve dne občas slyšet nárek a úpění
Když na okamžik ztichne stavba Věže

Vřetenko napjalo všechny drobné cévky
Příliš páteřnatý šepot na útlá dívčí raménka
Nejdůkladněji zdrtí ztlumená slova
Ze závanů úzkosti ji zachránila vlečka
Stébélko z veselí svatebního průvodu
Když se ohlédla už muže neviděla
Tak byla šťastná

Ženy jako ohrané staré gramodesky
Zbrázděné jehlou vlastních vyhaslých údělů
O synovi jsem už šestý rok neslyšela
Když z Věže hodí cihlu Kdo ví kam dopadne
Snad jen v těch neduživých domech na obzoru
Prý v noci za okny přibývají tváře

Vřetenko procitlo závratí v podbřišku
Ta slova se tolik rozpíjejí a za sklem duše
Vyhublé bledé tváře s odevzdaným smutkem
Raději vzlétla za vznášivou bělostí závoje
Napětí se rozplynulo v lehkém šelestu
A když se ohlédla už ženy neviděla
    Tak byla šťastná

Zazdalo se jí že se o výlohu otřel žralok
Zčistajasna Pustoprázdno Dostala strach
Vítě můj chlapec píše básně o temnotě
Umí prý přejít propasti a otrást Věží
Krásný chlubílek s očima živorodek
Vyhrkla do nastražených pavučin ozvěn

Nazdobené děvče ve svatebním ze špendlíčků
Samota rozčeřená zakoktaným sněním
Zatočila se naposledy jako při pádu do strže
Nevěsta s jediným zbylým nápadníkem
Kterému se pokorně a tiše zavěsila
Do mramorové paže s vrypem na předloktí

Tak
Byla

Erotea

Stoupal nahoru po schodech z lebek ještěrů
jako by chtěl vypít z okapu Věže
nenasycený roztok chťiče
Zjiskřená dutá ozvěna ho sledovala až na ochoz
odkud zakázaná vyhlídka za úmysly prudérie:
opasek vysmeklý z poutek tesknících kalhot
ministrant se slinami v očích
nadržený termofor s kachním zobákem
vosková figurína ovinutá ostnatým drátem
rocker napínající kolejnici do baskety
hazardní hráč zamilovaný do žaludské královny
kanonýr v písku umírající alergik
fialovobíle žíhaný pes uhánějící po závratí
židle rozežrané roztočem postele zadušené polštáři
milostné hrátky na fakínském loži
záchvaty zuřivosti vybíjené na zasklených aktech
nenarozené děti házející si korunou
májové průvody zavalené pylovými zrny
žena v extázi vyklánějící se z okna
vyschlé kosti jako sykavky rozpálené dlažby
masožravá květina svírající falus za předkožku
tržná rána která ho vtahuje do kořenů své bolesti
ržání sádrové protézy naplněné střepy
žhavá zřídla tryskající ze hřbitovních zdí
spodní proudy kanálů unášející příručky jak na to
šťáva stočená do bradavčitých demižónů

Svléknout pohledem všechna ta nekrofilní města
s deratizovaným podzemím naplněným chlípnu kaší
Všechna ta údolí s hořícími kupkami sena
Muž však touhou veden mnohem dál
Do zvonice až k bradavce jež vydrážděním
ztuhlá na bronz – až k hrotu všeho okolí
Vtiskuje
větru ozvěnu a hlíně ostatky
Zvoník však touhou hnán
až za hranu

Zvon burcuje k povstání

Polítea

Neobvinitelný anděl
k nám sestoupil z oblačné blankytné zorničky
když už jsme chtěli zoufale křičet
že se nám král ztratil za obrácenou čočkou

Ta chvíle však otevřela oči i mramorovému pomníku
Kouzelné dítě prosilo o lásku k staříčkému panovníkovi
a nabídlo davům svoji bělavou nevinnost
Vážným hlasem vzdávalo hold tak procítěně
až z moldánků rozevřených červených desek začaly tryskat
proudy zkrvavených nehtů

My sami jsme v posvátném nadšení
našli čistotu andělova roucha v tmavé krvi provokatéra
který poskrvnil tu běl
tvrzeními
že jsou to nehty panovníkova šaška
které mu král nechal vytrhat
a postoupil je tajným sektám k transmutacím
proměňujícím strukturu novinových článků
a spoutávajícím energii osamocených protestů
za účelem vzniku gigantického zvětšovacího skla

Spravedlivý hněv zkapalnil zrádce
v zatuchlou kaluž krve přitahující hladové psy
Ze zbylých vlásečnic a cév
jsme sami utkali nádhernou květinu
a dítěti se z toho daru roztřásl hlas
Přiznalo se dojatým davům
jak touží po procitnutí své dospělosti
aby mohlo krvavé skvrně na králově prostěradle
odevzdat svou defloraci jako symbol prozření lidu

Rozelkali jsme se květinami

Ze stále více se rozlévajících tratolišť zrádců
sítilo mlaskavé chlemstání psů
které jsme mohli překřičet už jen
pravým důkazem svého procitnutí
Prohlásili jsme naše dítě
Nekontrolovatelným andělem moci
a ono nám za to šťastně nabídlo
svoji čistotu bělost svůj panenský pel

vyhrnulo si cudně bílou košilku a my spatřili
černé chlupy slepené našimi vlastními slinami
a obrovský tlustý ztopořený úd děla
kterým jsme
My Lid
sami na sebe chrlili smrtící přívál
mramorových byst

Intelektea

Do nemrkajícího hadího oka mozku
vějíře světla
Štěrbinu zorniček se zúžují
k obrazu Jeho Rafinované Temnosti
Kůra se vrásní propadá a vzdouvá
Šedá duhovka rozdělena na laloky

Když se z pokrytecky blankytného nebe
splývavě zřítíl skvostný trůn
napadený kdysi nejmocnějším z andělů
Dítě sedící nedaleko odtud
na hlemýždi popela ze spálených knih
si ze zoufalství z vyhaslého jasu
vymáčklo pálící bulvy z očnic

Do uvolněných věznic uprchli ze světla
lesklí černí brouci magie

A had se zvedl k zenitu
a pyšně si prohlédl nebeské trůny
které mu ještě zbyly ke svržení